

(א) לעיל נ: נד. (ב) לעיל א. (ג) לעיל ח:א. (ד) לעיל טו. (ה) לעיל טז. (ו) לעיל טז. (ז) לעיל טז. (ח) לעיל טז. (ט) לעיל טז. (י) לעיל טז. (יא) לעיל טז.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ועל וכו' יפה ומתרחק כל קד:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה באנו למחלוקת וכו' דאבן נמי דיינו בור. עין לעיל דף סח ע"ב תוס' ד"ה ויפסק:

רבינו הגנאל

אמר רב חסדא מודה רב בבור ברשותו כו'. פירש רבי הגנאל זצוק"ל בגון שהכניס שורו בחצר חבירו ברשותו ונפל לבור. דאמר לי בעל השור מה נפשו כו'. תני רבי הגנאי לסיועי לרב. ק"ל כרב. פ"ח זצ"ל דהני כוליה משניא אליבא דרב, ותני נמי רב תינא לסיועיה, הילכתא כוותיה דרב בהא. נימא כורה גרם. ר"ח ד"ל פ"י הכורה הוה אינו כורה בתוך הבור אלא במקום אחר הוא כורה ומכא הכורה נבעת השור ונפל, וכחב הדכורה פטור משום דיכול לומר אנא ברשותי קא עבדנא. ופ"ח זצ"ל, הילכתא כו' נתן, דאוקמינא מתני' כוותיה, (ופ"ח) ופ"ח רבא, ר' נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא.

שור שנגח את הפרה פרק המישי בבא קמא נג.

עין משפט
נר מצוה

ע"א ב ג ד מ"י פ"ב מהלכות נ"מ הלכה יח ס"ח מי קטף לא וע"י גמ"מ ובהשגות: ע"פ ה ר ז ח מ"י ס"ס הלכה יט טו"ע ע"ס סט"ף נ"ב: ט"ו י מ"י ע"ס הלכה כ טו"ע ע"ס סט"ף נ"ב:

מוסף רש"י

להביל ולא להבטו. משום דעבד ליה הביל לבור ולא משום חבטו (וע"ל ג). רבי נתן דיינא הוא. א"כ"כ היה דלמדין בחיובות צ"י בתל" (ב"מ ק"ח). דאמר ליה בעל השור. הכורה, לבעל הבור אנא תוראי בבירך אשכחיתיה. מת, הלכך כל הזק עליו, מה דאית לי לאשתלומי מצעל השור משתלמנא, אם תס הוה משלם רביע, ואפילו הוה לנפול לא היה משלם אלא חצי זק ועשוי והשאר משתלמנא מייק (לעיל ג).

שמואל לטעמיה דאמר להבילו וב"ש לחבטו. וא"ת דלמא כי מחייב בחבטו היינו כשנתקל צנור אצל הכא הכרייה גרם לו ליפול וגם נחבט צקרקע עולם זהא הוה פטור וי"ל דשפיר הוה לטעמיה דאשכחן דמחייב בחבטו כשנחבט על ידי מעשיו: **בעל השור חייב**. פ"י מחנה ובעל הבור פטור לגמרי גזירת הכתוב מונפל שמה שור או חמור מעצמו ולא שיפילוהו אחרים כדפרישית פרק קמא (דף יג. ו. ושם א):

ובעל הבור משלם מחצה. צטוה או מהלך צליה קאמר דאי צפקא ציום הא תנינא לעיל דפטור וכי תימא ה"מ כשנפול מעצמו אצל הפילוהו אחרים חייב א"כ כשנפול נמי מעצמו ליחייב דתחילתו צפשיעה פ"י יפול ע"י שורים וסופו צאונס חייב אלא על כרחיך שור פקח נשמר יפה (ה) ומרחק כל ק"מ הבור שאין שורים אחרים יכולין להפילו צמוכו: **לעולם קסבר האי פלגא נוקא בו' אנא תוראי בבירך** אשכחיתיה. וא"ת כיון דפלגא נוקא עבד מה סברא היא זו דמשום דאשכחיה צנור משלם לר' יתנא מנה שהזיק והיה רואה ר"י לפרש דה"ק האי פלגא הויקא עבד צעלמא כגון צשני שורים שהזיקו אצל הכא צשור שדחף צצירו לצנור כוליה הויקא עבד כדאמר את קטלמיה דצצירך אשכחיתיה ולכן מאי דלית לי לאשתלומי מיינה משתלמנא מייק וחור צו ר"י משלם מחנה כי היכי דמנהי שותפות לצנור שאין הבור משלם אלא חצי ממה שהזיק כמו כן יועיל שותפות הבור לשור ולא ישלם השור מחנה וצתם נמי איכא להקשות אמאי משלם רביע ע"כ נראה דצנור נמי פלגא נוקא עבד ומשום שגמר הזיק ודומה כמי שעשאו כולו אמרינן כי ליכא לאשתלומי מצעל השור משתלם מצעל הבור:

שור

האי פלגא הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד בעל הבור משלם פלגא ובעל השור רביע ואידך ריבעא מפסיד אמר רבא ר"י נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא לעולם קסבר האי כוליה הויקא עבד והאי כוליה הויקא עבד ודקא קשיא לך לשלם האי פלגא והאי פלגא משום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור שותפותאי מאי אהניא לי איבעית אימא לעולם קסבר האי פלגא הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד ודקא קשיא לך בעל הבור משלם פלגא ובעל השור משלם רביע ואידך ריבעא נפסיד מ"שום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור אנא תוראי בבירך אשכחיתיה את קטלתיה מאי דאית לי לאשתלומי מהאיך משתלמנא מאי דלית לי לאשתלומי מהאיך משתלמנא מ"מך: אמר רבא הניח אבן ע"פ הבור ובא שור ונתקל בה ונפל בבור באנו למחלוקת ר' נתן ורבנן פשיטא מהו דתימא התם הוא דאמר בעל הבור לבעל השור אי לאו בירא דידי תורא הוה קטיל ליה אבל הכא מצוי א"ל בעל אבן לבעל הבור אי לאו בירא דידיך אבנא דידי מאי הוה עבדא אי הוה מיתקל בה הוה נפל וקאי קמ"ל דאמר ליה אי לאו אבן לא הוה נפיל לבורא איתמר שור

צטוה [דף יג. א]: **שותפותאי מאי אהניא לי**. צללו שותפות נמי פלגא הוא דמשתלמנא וכיון דבעל הבור נמי כוליה הויקא עבד משלם ג' חלקים: אם קטלתי. בתוך שלך מלמתי: מאי דאית לי בו'. אצל רבנן צתנ מעיקרא אזלי וסברי דבעל השור כולה הויקא עבד הלכך צמועד צעל השור משלם כוליה וצתם צעל השור משלם פלגא ופלגא מפסיד וגבי מתנינן נמי צתנ כורה אזלינן ושניהם פטורין: הניח אבן. צנור כרויה ואדם אחר צא והניח אבן על שפתה: **צאנו למחלוקת בו'**. לרצנן צעל האבן חייב דהוא גרם כל הנפילה ומשום גרמא צנוקין ליכא למיפטריה ר' דאבן נמי היינו צור והויקא צדיים הוא דתנינא צפ"ג (דף סח. א) הא מה דומה לזה אצנו וסכינא כו' ולרבי נתן צין שניהם משלמי:

ה"ג

וזה וזה צנור. ואפילו הכי אשמועינן מתנינן דפטור הואיל ולא מהצנא מית אלא מהצטא וקרקע עולם דצני רה"ר הויקמו: **רבה אמר הכא צמאי עסקינן**. דקמני לאחריו חייב: **צמאספך דנפל על אפיה**. צרישא ומקמי דמטא לקרקעיתא מתהפך ונפל על גציה: **דאהני ציה**. הצנא שצכנס צו צתחילת נפילתו והועילה צו להמית היא המיתתו: **הכא צנוקי צנור צנור**. שהשור צכנס לאחר צעה"צ שלא צרשות ולא הפקיר לא רשותו ולא צנור ונפל לצנור והצאיש את מימיו: **דרך נפילה**. על פניו משמע דרוב צהמות הנופלין צעומק על פניהם ונפלים: **נפל לפניו מקול הכרייה חייב ואמאי נימא כורה גרם ליה**. וכורה פטור הוא דגרמא צעלמא הוא (א) (ואפילו הכורה צעל הבור איכא למיפטריה מהאי טעמא דכיון דמשום גרמא נפל אסתלק חיובא צנור מיינה ורמי אפשיעותא דקול הכורה וההוא גרמא צעלמא דפטור ע"א) וכשאין הכורה צעל הבור עסקינן אלא שחא שצירו וכגון שהיתה צנור כרויה ועומדת קודם לכן דאי האי כרייה הוה כורה חייב דאין שליח לצנר עבירה דאסור לקלקל רה"ר: **צעל הבור הויקא עבד**. כלומר צתוך שלו נמלא הזק וכל היכא דלא אפשר לאשתלומי מכורה דקול גרמא צעלמא הוא משתלם מיינה דצעל הבור: **צעל הבור פטור**. צין שהשור הניזק שטעה צין שהוא פקח דאמר ליה צעל הבור אי לאו תורק לא נפל והאי דחיהפא מעשה צדיים הואיל ולא גרמא: **רבי נתן אומר צעל הבור משלם מחנה**. שהרי צין שניהם המיתוהו. אפי' הוה שור הניזק פיקח חייב דליכא לנימנר אצעי לך עיניו ומיזל דהא צצירו דחפו: **הא צסא**. צעל השור משלם רביע וטעמא מפרש לקמיה: **הא צמועד**. דמייחייב ג"ש דכל חד משלם מחנה ממה נפשך אי תרוייהו כוליה הויקא עבד דעל ידי חד מייניהו מית השתא דעבדי תרוייהו משלם כל חד פלגא אי כל חד וחד פלגא הויקא עבד מאי דעבד משלם דהא מועד הוא:

אי קסבר האי כוליה הויקא עבד. הואיל דצללו צנור נמי מייית הוה כאליו המיתו כולו וכן גבי צנור הואיל וצללו מכת נגיחות השור הוה מייית כאליו המיתו כולו ומשום הכי מחמייר ג' חלקים על צעל הבור: **האי משלם פלגא והאי פלגא**. כיון דצעל השור נמי כוליה הויקא עבד ושור תס משלם חצי זק שהוא עושה: **ואי קסבר**. הואיל ושניהם עשאוה יחד האי פלגא עבד והאי פלגא עבד ומשום הכי שור רביע הוא דמשלם דהא תס הוא ופלגא מאי דעבד משלם: **וצעל השור**. דתס הוא לשלם רביע וצעל הבור דמועד הוא לשלם פלגא ואידך מפסיד ניזק: **רבי נתן אב צית דין**. צמסכת הוריות

צטוה [דף יג. א]: **שותפותאי מאי אהניא לי**. צללו שותפות נמי פלגא הוא דמשתלמנא וכיון דבעל הבור נמי כוליה הויקא עבד משלם ג' חלקים: אם קטלתי. בתוך שלך מלמתי: מאי דאית לי בו'. אצל רבנן צתנ מעיקרא אזלי וסברי דבעל השור כולה הויקא עבד הלכך צמועד צעל השור משלם כוליה וצתם צעל השור משלם פלגא ופלגא מפסיד וגבי מתנינן נמי צתנ כורה אזלינן ושניהם פטורין: הניח אבן. צנור כרויה ואדם אחר צא והניח אבן על שפתה: **צאנו למחלוקת בו'**. לרצנן צעל האבן חייב דהוא גרם כל הנפילה ומשום גרמא צנוקין ליכא למיפטריה ר' דאבן נמי היינו צור והויקא צדיים הוא דתנינא צפ"ג (דף סח. א) הא מה דומה לזה אצנו וסכינא כו' ולרבי נתן צין שניהם משלמי:

שׁוֹר וְשׁוֹר פְּסוּלֵי הַמוֹקְדָּשִׁים שֶׁנִּגְחָו. פירש רב יהודה גאון דהיינו שור צבור דלא פריק ליה ולפי שאין לו פדיון אעפ"י שדינו להיות נשחט צמדינה ונאכל לכהנים צמומו כצדי וכליל דאפילו להאכילו לנכרים מתיר ר' עקיבא צצבורות (דף ג' ב'): מטעם דאיתקש לצדי ואיל אפי' הכי לא חשיב בחייו ממון הדיוט ושור רעהו וכן כל פסולי המוקדשים שלא נפדו אכל צמוקי שור רעהו מקרו אע"פ שאסורים בגיזה ועבודה דהא לקמן בשמעתין מחייבין שור הדיוט שהמית שור פסולי המוקדשין וצבור נמי הוה מחייבין אי לאו משום דכתיב והמת יהיה לו^(א)

הא ברבנן הא בר' נתן. וקמ"ל דאפי' צניי שוריים יהיה הדין כמו ששור וצור אע"ג דצשור וצור לר' נתן שייך טפי למימר כי ליכא לאשתלומי משור משתלם מצור מטעם דאמר אנה תוראי צניקן אשכחתימה את קטלמיה וצשור וצור ליכא למימר הכי ולרבנן הא קמ"ל דלא מימא דוקא צשור וצור אמרינן הכי דכי ליכא לאשתלומי מצור לא משתלם משור דהיינו משום דצור עושה עיקר המעשה ואיכו קטל צבצילה לכך לא נטיל חיובו על השור אע"ג דליכא לאשתלומי מיניה אכל צשור וצור שאין צוה עיקר ההיזק יותר מצוה הוה אמרינן דאפילו לרבנן כי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי ונראה לר"י דצדי ורבינא ק"ל האי כוליה היקא עבד והאי כוליה היקא עבד דאי ק"ל פלגא נוקא עבד למה יאמר רבי נתן דכי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי הא לא שייך הכא טעמא דאנה תוראי ולא קאמר הא והא כרבי נתן הא קמ"ל פלגא נוקא עבד והא קמ"ל דאמר כולה נוקא עבד משום דנראה לו לגמרא טעם ראשון דאמר רבא עיקר דהא כולה נוקא עבד ולהכי מוקי כולה כוותיה:

שׁוֹר וְאָדָם שֶׁדָּחְפוּ אֹתוֹ. לא שדחף אדם בצוונה דא"כ צעל הצור אמאי מחייב דאטו אס יסיס אדם טלימו שחצירו צאש של חצירו וכי יתחייב צעל האש ואם תאמר אי שלא בצוונה אמאי יתחייב צצושת ויש לומר כגון שידע האדם צצשת^(ב) נפילת חצירו וחשיב בצוונה מידי דהוה אנתהפך דסוף פ"ב (לעיל ד' ט'): **לְעֵנֵינוּ בּוֹפֵר וְשׁוֹשֵׁיִם שֶׁ עֶבֶד שׁוֹר חָיִיב.** וא"ת והא שור פטור ממימה כיון שהוא אדם דחפו דהוי כמו (לעיל י'): הכוזה עשרה צני אדם צעשר מקלות צצבת אחת צברי הכל פטור וכיון דלא מייחייב מימה לא מייחייב כופר דלעיל צפ' ד' ור' (ד' מג. וס) משמע דרצבא ק"ל כרצבא דאמר דאי אין השור צצסקילה אין הצעלים משלמין כופר דאמר צבדיא דשלא בצוונה משלם דמים ונראה דלא איירי כדחפיהו שניהם צבת אחת אלא כל אחד צפני עצמו: **לְעֵנֵינוּ בָּאִים וְשׁוֹר פְּסוּלֵי הַמוֹקְדָּשִׁין.** כשנפדו מייירי דאי לא נפדו אדם ושור נמי פטורין מדכתיב רעהו מימה צצבור אמאי פטור כיון שנפדו והא הוי המימה שלו למ"ד פודין הקדשים להאכילן לצבצים ואי הוה מייירי צשלא נפדו מיחא שלא יכולים לפדותו לאחר מימה צבעינן העמדה והערכה ואפילו למ"ד אין פודין קשה דמוכח צפרק כל שעה (פסחים דף טו:): דהיינו דווקא להאכילן לצבצים אכל להסיקן תחת מצשילו פודין לכ"ע צצשתתחא דאוכל חמץ של הקדש צמועד מעל ומסיק רב אשי לכ"ע אין פודין כו' ודכ"ע דבר הגורם לממון לאו כממון דמי וצפלוגתחא דר' יוסי הגלילי ורבנן קמפלגי אלמא מדמעל פודין להסיקו תחת מצשילו או לצורך הנאה אחרת וכן פי' שם הקונט' ואין לתמוה מ"ש אכילת כלב משאר הנאות דלמא כיון דמייעטיה מואכלת ולא לצבצין לית לן למעוטי אלא כיוזא צה אכילה וניהו אליצבא דרצ יוסף דמפרש תמס לעולם צפודין הקדשים להאכילן לצבצים קמפלגי צ"ל דאי דאין חילוק צין אכילת כלב לשאר הנאות ושמא רצבא כרצ יוסף ק"ל: **נִפְקָא** ל"ה מוהמת יהיה לו דשור. ואע"ג דלא ילפינן שור מצור לפטור היכא שאין המימה שלו מ"מ ילפינן צור משור לצעלים מטפלים צצבילה דג' קראי כתיבי כדאמרינן צפ"ק (דף י'): **אִיפּוּךְ אָנָּה.** וא"ת אס כן רעהו דכתב רחמנא למה לי לאפוקי הקדש וי"ל דאצטרין להקדש שנגח הדיוט אך קשה דמשור איש נפקא:

^(א) (ה"ג מאי ניהו שור צבור דלא פריק ליה. צבור צעל מוס שאין צר פדיון דכיון דלאו צר פדיון הוה לא נפק מקדושה קמיימת הלכך שור הקדש קרינא ציה ואע"פ שהכהן אוכלו לא קרינא ציה שור רעהו [שמות כא] דמשלתן צצורה קוצו. והאי דנקט פסולי המוקדשים ולא נקט שור ושור הקדש שנגחו רצותא אשמעינן דאף לצבור צעל מוס פטור הואיל ולא נפדה אכל פסולי המוקדשין שנפדו חייב לשלם אס נגחו דשור רעהו קרינא ציה מדאמר לקמן צצשתמין דשור הדיוט שנגח לשור פסולי המוקדשין חייב אלמא שור רעהו הוי): **שׁוֹר הַדְּיוּט וְשׁוֹר פְּסוּלֵי הַמוֹקְדָּשִׁים שֶׁנִּגְחָו.** צין שניהם שור: **אִזְנֵי אָמֵר ח"ו מְשַׁלֵּם.** צעל השור והשאר מפקדי הניזוק. וצתם מוקמינן לה וכדכרי נתן דאמר [ע"א] מה דלית ליה לאשתלומי מהאי לשתלם מהאי והוי כמי שאין לו שותף ומשלם ח"ו כדניו: **רַצְבָּן.** רביע נזק הואיל ויש לו שותף וזה שאינו יכול להשתלם מן הקדשים יפסיד: **וְאִזְנֵינָם אִימָא.** תרוייהו רצבנן ולא פליגי: **צָס.** רביע נזק הואיל ויש לו שותף ומועד חצי נזק והשאר יפסיד: **שׁוֹר וְאָדָם שֶׁדָּחְפוּ.** דבר אחד לצור ונמלאו שלשתן שותפין צנזק השור והצור והאדם: **לְעֵנֵינוּ נוֹקֵין.** כגון אס דחפו שס אדם והזקק משלמין צין כולן פחת דמיו דכולן חייבין צנזקי אדם דהא דקיימא לן לגבי צור שור ולא אדם צקטלא קיימא לן כגון אס נפל לתוכו עבד ונתן אכל צנזקין חייב וכרבי נתן היא דלא אילי צתר דמיפה לחודה: **אֲרֻצָּה דְּבָרִים.** שהן לצד מנוק: **אָדָם.** שדחפו חייב אכל השור והצור פטורים דקיימא לן (לעיל ד' טו). איש צעמיתו^(א) ולא שור צעמיתו וכן צדמי ולדות אכשים כתיבי^(ב) (גבי ולדות) ולא שוריים: **לְעֵנֵינוּ כּוֹפֵר:** אס מת: **שׁוֹר חָיִיב.** כדניו וצמועד: **אָדָם וְצוֹר פְּטוּרִין.** אדם דהא צר קטלא הוה ואי נמי לא אחרו ציה פטור מדמתנא דצי חוקיה צהמינת את הכד (לעיל לה). וצור דכתיב שור ולא אדם: **וְשׁוֹר פְּסוּלֵי הַמוֹקְדָּשִׁין.** אס דחפו לתוכו שור פסולי המוקדשין

שנפדה דקרינא ציה שור רעהו אחר שפדלו: **מָאי טַעַמָּא.** צור פטור: **דְּכִינַי וְהַמַּס הֵיכָה לֹא** צצבור דלמכור הנצילה יא א צאף על פי שנפדה טעון קצורה דאמרינן גבי פסולי המוקדשין שנפדו צצמס' צצורות צפ' שני (ד' טו). מוצא (דברים יב) ולא גיזה צצר [שס] ולא חלצ ואכלת [שס] ולא לצבצין מכאן שאין פודין את הקדשים להאכילן לצבצים: **לְעֵנֵינוּ מַטְפְּלִין צִנְבִּילָה.** כדאמרינן צפ"ק (ד' י'): והמת יהיה לו לניזק אתה אומר לניזק כו': **וּמָאי חוּזַם דְּהָאי וְהַמַּס הֵיכָה לֹא דְשׁוֹר מִפְּקָה לִיה לְעֵנֵינוּ מַטְפְּלִין צִנְבִּילָה.** ומחייבת ליה אנגיחת פסולי המוקדשין: **אִיפּוּךְ אָנָּה.** ואוקימנא חיובא דפסולי המוקדשין אצור: **שׁוֹר וְאָדָם.** מדלגא כתיב ונפל שמה הנופל אלמא למעוטי אתה. ולקמיה [גד] פריך שאר צהמות מנא ליה דלמא כולם ממעטינן: לחלק

שנפדה דקרינא ציה שור רעהו אחר שפדלו: **מָאי טַעַמָּא.** צור פטור: **דְּכִינַי וְהַמַּס הֵיכָה לֹא** צצבור דלמכור הנצילה יא א צאף על פי שנפדה טעון קצורה דאמרינן גבי פסולי המוקדשין שנפדו צצמס' צצורות צפ' שני (ד' טו). מוצא (דברים יב) ולא גיזה צצר [שס] ולא חלצ ואכלת [שס] ולא לצבצין מכאן שאין פודין את הקדשים להאכילן לצבצים: **לְעֵנֵינוּ מַטְפְּלִין צִנְבִּילָה.** כדאמרינן צפ"ק (ד' י'): והמת יהיה לו לניזק אתה אומר לניזק כו': **וּמָאי חוּזַם דְּהָאי וְהַמַּס הֵיכָה לֹא דְשׁוֹר מִפְּקָה לִיה לְעֵנֵינוּ מַטְפְּלִין צִנְבִּילָה.** ומחייבת ליה אנגיחת פסולי המוקדשין: **אִיפּוּךְ אָנָּה.** ואוקימנא חיובא דפסולי המוקדשין אצור: **שׁוֹר וְאָדָם.** מדלגא כתיב ונפל שמה הנופל אלמא למעוטי אתה. ולקמיה [גד] פריך שאר צהמות מנא ליה דלמא כולם ממעטינן: לחלק

שנפדה דקרינא ציה שור רעהו אחר שפדלו: **מָאי טַעַמָּא.** צור פטור: **דְּכִינַי וְהַמַּס הֵיכָה לֹא** צצבור דלמכור הנצילה יא א צאף על פי שנפדה טעון קצורה דאמרינן גבי פסולי המוקדשין שנפדו צצמס' צצורות צפ' שני (ד' טו). מוצא (דברים יב) ולא גיזה צצר [שס] ולא חלצ ואכלת [שס] ולא לצבצין מכאן שאין פודין את הקדשים להאכילן לצבצים: **לְעֵנֵינוּ מַטְפְּלִין צִנְבִּילָה.** כדאמרינן צפ"ק (ד' י'): והמת יהיה לו לניזק אתה אומר לניזק כו': **וּמָאי חוּזַם דְּהָאי וְהַמַּס הֵיכָה לֹא דְשׁוֹר מִפְּקָה לִיה לְעֵנֵינוּ מַטְפְּלִין צִנְבִּילָה.** ומחייבת ליה אנגיחת פסולי המוקדשין: **אִיפּוּךְ אָנָּה.** ואוקימנא חיובא דפסולי המוקדשין אצור: **שׁוֹר וְאָדָם.** מדלגא כתיב ונפל שמה הנופל אלמא למעוטי אתה. ולקמיה [גד] פריך שאר צהמות מנא ליה דלמא כולם ממעטינן: לחלק

(א) רש"ל מ"ו, (ב) [ע"י חוס'] לעיל י': ד"ה ואס איתא ור' גרסי רבא, (ג) [לעיל נא. ד.], (ד) [ע"י חוס'] וצתם על: ד"ה וצברינא, (ה) [לעיל י': וס"ג], (ו) [לעיל ה': וס"ג], (ז) רש"ל מ"ו ור' דגס ממוספות משמע שרצ יהודאי פירש כן ולא רש"י ור' מהרש"ם מ"ש צרש"י ה"ג ר"ל הלכות גדולות צא לומר שכן נמלא צבצילות גדולות שחבר רב יהודאי גאון ומ"מ נראה שאינו מלשון רש"י שהרי כתב לעיל [דף נא. ד"ה שרין] צפשימות דלא צימיה וכן לא הוסיף שחולק עליו אלא שחלמיד אחד כתבו צבצילין, (ח) [ויקרא כד. ט] [שמות כא.], (י) רש"ל מ"ו, (י"א) [ע"י חוס'] לעיל י': ד"ה ואס, (י"ב) [ע"י חוס'] לעיל י': חוס' ד"ה [לחמיו].

תורה אור השלם

1. בעל הבור ישלם כסף קשיב לצבצילין וצמת יהיה לו: שמות כא לד
2. וכן יפתח איש בור או פי יצרה איש בר ואלא יצטרפו ונפל שמה שור או חמורה: שמות כא לג

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שור ואדם וכו' לא שדחף אדם. עיין לעיל ד' ו' ע"א חוס' ד"ה [לחמיו]:

רבינו חננאל

אמר רבא שור ושור פסולי המוקדשין. פירי. שור פסולי המוקדשין שלא נפדו. שור ולא אדם. פרי"ח זצ"ל. מדרמקשי ומפרקי אליביה. שבע מינה דהילכתא כוותיה בהאי.